

Tilburg University

[Review of the book Reform: Dieselbe Kirche anders denken, M. Seewald, 2019]

Moons, Jos

Published in:
Tijdschrift voor Theologie

DOI:
[10.2143/TVT.60.1.3287417](https://doi.org/10.2143/TVT.60.1.3287417)

Publication date:
2020

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Moons, J. (2020). [Review of the book Reform: Dieselbe Kirche anders denken, M. Seewald, 2019]. *Tijdschrift voor Theologie*, 60(1), 112. <https://doi.org/10.2143/TVT.60.1.3287417>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

P. bespreekt de oorspronkelijke ideeën van Murray, de academische conferentie in 2006 waar ze gelanceerd werden, het testproject onder kerken in Noordoost-Engeland, de opvallende implementatie van de strategie in de huidige dialoogronde tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de Anglicaanse Kerk (ARCIC III) en de enthousiaste omarming door Australische oecumenici. Ten tweede bespreekt P. uitvoerig de bronnen van de spirituele oecumene en daarmee de wortels van *receptive ecumenism*. Haar belangrijkste interesse is de verhouding tussen spirituele oecumene en *receptive ecumenism*: vallen die eigenlijk niet samen? Wat is het nieuwe aan Murray's voorstel? Hoe beïnvloeden beide elkaar? Zinnige vragen, al hadden die wel baat gehad bij een systematisering van de verschillende termen: theologische, praktische, spirituele en ontvankelijke (*receptive*) oecumene. Zoals ik de bronnen en ook de wat impliciete conclusie van P.'s boek versta, is *receptive ecumenism* een pragmatische en bewust beperkte strategie om de oecumenische dialoog opnieuw te bezielen met de insteek, principes en doelen van de spirituele oecumene. Zo gezien sluiten zij elkaar geenszins uit (stelt uiteindelijk ook P.), maar beoogt *receptive ecumenism* het potentieel van de spirituele oecumene (de 'ziel van de oecumenische beweging' volgens het Tweede Vaticaans Concilie) te herpakken om elke vorm van oecumenische dialoog richting en nieuw elan te geven. P. levert een welkome analyse van een veelbelovende, opkomende oecumenische strategie, met waardevolle suggesties voor de doorontwikkeling daarvan.

[FOKKE WOUDA]

M. Seewald, *Reform: Dieselbe Kirche anders denken*, Freiburg etc., Herder, 2019; 174 blz., € 20,-, ISBN 9783451383496.

Dit boek sluit aan bij de kerkelijke actualiteit van hervorming van kerkelijke uitspraken, instellingen en manieren van doen (en dus niet alleen van individuele gelovigen). Onder

paus Franciscus behoort zo iets voorzichtig weer tot de mogelijkheden en af en toe ook tot de werkelijkheid, zoals soms hevige tegenstand misschien nog het beste bewijst. Dit boek – volgens de auteur eerder een uitgebreid essay (10) – gaat niet primair over concrete hervormingen, maar over hoe hervorming weer als mogelijkheid gedacht kan worden. Hervorming is voor de jonge priester-hoogleraar te Münster overigens niet geheel nieuw terrein; hij schreef een aanzienlijk dikker werk over de ontwikkeling van geloofsuitspraken (*Dogma im Wandel*, 2018). In het eerste hoofdstuk schetst S. helder het zojuist genoemde doel – zij het dat de verwijzingen naar J.M. Sailer onnodig complicerend zijn en bovendien pedant. Het tweede hoofdstuk relateert finzinnig en gedetailleerd de huidige praktijk van en visie op het leergezag, namelijk als een relatief recente, anti-moderne ontwikkeling. Het leergezag in z'n huidige vorm als een eeuwige gegevenheid presenteren is 'Geschichtspolitik' (11, 66). Het derde hoofdstuk analyseert en toont met voorbeelden hoe er ondanks 'Kontinuitätskosmetik' (74) wel degelijk ontwikkeling is, in de vorm van respectievelijk openlijke zelfcorrectie, in vergetelheid laten geraken, en vernieuwing verhullen ('Innovationsverschleierung', 96). S. pleit voor een eerder getuigend dan juridisch leergezag; het juridische is namelijk absoluut en kan vernieuwing nauwelijks aan omdat het impliceert dat iets niet (meer) goed of juist was. In het vierde hoofdstuk doet S. een constructief voorstel. We moeten 'dezelfde kerk anders denken' (ondertitel). De kerk moet haar continuïteit niet situeren op het niveau van leerstellige inhouden, maar van *affectus* (geloofsbetrokkenheid), gemeenschap, en evangelie (als de norm van alle leerstelligheid). Ik ben benieuwd hoe dit werk zich verhoudt tot toonaangevende Engels werken zoals die van Sullivan (*Magisterium*, 1983) en Gaillardetz (*Teaching Authority*, 1977; *By What Authority*, 2003); daar is de auteur niet aan toe gekomen. Ook al weet ik niet of het vernieuwend is, dit boek is een aanrader om de vakkennis, de intellectuele vrijheid en helderheid van het betoog. [JOS MOONS]